

ELOFIZETES
ERLYBEN ES VIDRKEN
 Egy évre ... 180 Lei.
 Fél évre ... 90 Lei.
 Egy negyed évre 45 Lei.
 Egy hóra ... 15 Lei.

Nyitási költségek megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG
 Aradi és csanádi egyesült vasúti palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 59.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvény Társaság.
 Boulevardul Regela Perdi nand L. (József főh.) 23.
 TELEFON-SZÁM: 154.

Arad, 1921.

Szerkesztő: **Staubert József.**

Szombat, február 12.

Házasság és külpolitika.

Megirtuk, hogy *Jolanda* olasz királyi hercegnőt, az olasz király leányát *József Ferenc* főherceg, *József* főherceg fia eljegyezte. A nyilvánosság eddig csak arról tudott, hogy *József Ferenc* főherceg néhány hét óta Rómában tartózkodik. Római jelentés szerint most derült ki, hogy a Habsburg főherceg római utazása nemcsak a pápai udvar meglátogatását célozta, hanem fontos külpolitikai okokkal is összefügg. Az eljegyzés bizonyára befolyással lesz Olaszország politikai magatartására a Habsburg-dinasztia újból való trónralépése kérdésében. Az olasz kormány ugyan a rapalloi egyezményben Jugoszláviával szerződést kötött, amelyben kötelezte magát, hogy a Habsburgok visszatérése ellen általában állást foglal. A legutóbbi időben azonban a rapalloi egyezmény ellenére az olasz kormány csak *Károly* király visszaérése ellen tanúsított elutasító magatartást. Beavatott körök véleménye szerint Olaszország a Habsburg-család más ágainak trónralépését nem venné rossz néven. E változás előidézésében *József Ferenc* főherceg és *Jolanda* hercegnő eljegyzésének jelentős szerepe van.

Magánkézben az erdélyi vasutak.

BUCURESTI. A kamara legutolsó ülésén *Dana* képviselő felszólította a kormányt, hogy mutassa be az aktákat, amelyek arra vonatkoznak, hogy az erdélyi vasutvonalakat a kormány egy magántársulat részére engedte át. *Valoanu* vasutügyi miniszter kijelentette, hogy érdemleges választ csak a legközelebbi ülésen fog adhatni.

Jonescu képviselő törvényjavaslatot terjesztett be, hogy a negyvenszázalékos honok kifizetésénél mindazokra, akik százezer lelnél nagyobb összeget váltottak be, progresszív illetéket vessenek ki. Ez az illeték szerinte az államnak egy milliárdot hozna. A kamara megszavazza a javaslat sürgősségét.

A közmunkaügyi miniszter rendeletet bocsátott ki, amelyben megtiltja a liszt és kenyér kivitelét, mert ezeket a cikkeket kompenzációnak tartja fenn a kanadai kormány által felajánlott mozdonyokért.

Nincs kényszerrekvirálás.

(A parlament ülése.)

BUCURESTI. A parlament tegnapi ülésén szokatlan élénkség uralkodott, *Zamfirescu* elnök nyitotta meg az ülést, aki felolvasta a kormány átiratát, amely a bécsi kongresszusra induló szociáldemokraták számára a legteljesebb szabadságot biztosítja. *Liana Cantacuzino* tábornok arra kérte a közlekedésiügyi minisztert, tekintettel a C. F. R. vonalain ismételt életbelépett áremelésre, engedje meg azoknak a katonáknak, akik a magas tarifát nem tudják fizetni, hogy kedvezményes áron utazzanak. Második interpellációjában a hadügyminiszterhez fordult és rámutatott arra, hogy a hadseregben történt legutóbbi előléptetésnél hibák történtek.

BUCURESTI. *Averescu* miniszterelnök elnöklete mellett tegnap minisztertanács volt. *Trancu* Jasi munkaügyi miniszter törvényjavaslata volt a minisztertanács legfőbb pontja arról, hogy a munkaadókat kötelezzék arra, hogy a vállalat hasznáiból a munkásokat is részesítsék. A minisztertanács azután felhatalmazást adott, hogy a falvakban siettesék a kisajátítási munkálatokat. A minisztertanács végül az élelmiszerellátás nehézségeivel foglalkozott, amely kérdést hosszasan tárgyalta. Elhatározták, hogy a jövőben nem engedélyezik a kényszerrekvirálásokat, hanem mindenkit arra köteleznek, hogy készpénzzel vegye meg a terményeket a lakosságtól.

Villamos vasut Aradon.

Tegnap délután felkereste dr. *Robu* János polgármestert *Matiescu*, az Aradhegyaljai villamosvasut adminisztrátora és megkérdezte, hajlandó lenne-e a városi tárgyalásokat kezdeni a társasággal a városi villamos vasut megépítésére és bérbeadására nézve. A polgármester kijelentette, hogy a város hajlandó tárgyalást kezdeni annál is inkább, mert a város és a hegyaljai villamos vasut között kötött szerződés egyik pontja jogot ad a vasutársaságnak, hogy vonalait egészen a *Piatá Avram Januig* (Szabadság-terig) vezesse, és ezzel bizonyos előnye is van a többi pályázóval szemben. Az admi-

nisztrátor a felvilágosítások után kijelentette, hogy az ügyben részletes tárgyalások fognak megindulni. A polgármester kijelentette tudósítónk előtt, hogy a hegyaljai motoros a városba nem indíthatja szerelvényeit, mert a hegyaljai villamos keskeny vágányu kocsijai a rendes nyomtávú sineken nem járhatnának. De ettől eltekintve azt a sinvezeteket tehervontatásra használják fel. Kijelentette még a polgármester azt is, hogy egyelőre nem lehet szó a villamos vasut kiépítéséről, mert szakértők becslése szerint ez legalább 10 millió leibe kerülne.

Németország leszerelése. Bizalom a francia kormányban.

Páris. A francia kamara 387 szavazattal 125 ellen bizalmat szavazott a *Briand* kabinetnek és azt követeli, hogy a kormány biztosítsa Németország gyors és tökéletes leszerelését.

München. A Wolff-ügynökség jelenti, az államfők és miniszterelnökök berlini tanácskozása folytán Bajorországban a minisztertanács, valamint a koalíciós pártok kebelében beható tanácskozások

voltak. A tanácskozások központjában a leszerelés és a népbírságok felosztása állott. A népbírságok fentartása valamennyi érdekelt tényező nézete szerint Bajorországra nézve létkérdés. Azt az álláspontot, amelyet az állami ujjáépítés gondja szab meg, az új helyzet nem döntheti meg. Emellett a birodalmi egységet minden kérdésben felülállónak tekintették.

Takarékosság.

(Minisztertanács megszüntetése.)

BUCURESTI. *Titulescu* pénzügyminiszter erélyes intézkedésekkel akarja szanálni Románia pénzügyi viszonyait. A minisztertanács foglalkozott *Titulescu* javaslataival és hosszas vita után úgy

határozott, hogy azokat változtatás nélkül a kamara elé terjeszti. A javaslatok állítólag radikális ujtásokat tartalmaznak. *Titulescu* különösen az államháztartás-költségeit akarja lényegesen redukálni. A pénzügyminiszter el van határozva, hogy a diplomáciai költségeket a felére korlátozza. Azok,

akik *Titulescu* terveit ismerik, azt mondják, hogy a pénzügyminiszter több minisztertanácsnak és államtitkárságnak megszüntetését tervezi, amelyek teljesen fölöslegesek és csak a költségvetés megterhelését jelentik. A fölösleges minisztertanácsok teljes megszüntetésével párhuzamosan *Titulescu* lényegesen redukálni akarja a hadügy és pénzügyminiszterium költségvetését is, ami több milliárd évi megtakarítást jelent az országnak.

Drága vasut, üres vonatok.

A vasut szállítási díjait minduntalan felemelik. Decemberben száz százalékos volt az emelés, az utóbbi napokban pedig ismét husz százalékos. A folytonos tarifaemeléssel a vasuti vezérigazgatóság a vasut jövedelmeinek emelését akarja elérni, pedig éppen az ellenkezőjét eredményezi. Ha megfigyeljük a személyvonatokat, látni lehet, hogy annak dacára, hogy a kocsikat fűtik és világítják, mégis sokkal kevesebb utas van azokban, mint azelőtt, amikor a kocsik hidegek és sötétek voltak, de a jegy ára csekélyebb volt.

Eppen így van ez a teherszállítással is. Ezt nemcsak a waggók megszerzésének nehézsége okozza, hanem még inkább a drága szállítás. Az *Argus* című gazdasági lap hosszasan fejtegette ezeket a bajokat s annak illusztrálására, hogy a vasut drágulása mennyire van összefüggésben a vasuti szállítások csökkenésével, statisztikát közöl. Lekerült a január 6 és 16. között a *Bucuresti-Constancai* vonalon közlekedett vonatok waggonszámjait és azt, hogy ezek közül hány volt telve. Gyakran fordult elő, hogy a vonat egyetlenegy rakott waggont nem vitt. Voltak olyan vonatok is, melyek harmincnégy kocsiból állottak és mégis mindegyik üres volt.

Ezek a vonatok *Constantából*, ebből a forgalmas kikötőből, melynek megannyi raktára zsúfolva van áruval, mentek *Bucurestbe* és még sem szállítottak oda árut, holott arra ott szükség van. Tíz nap alatt *Constantából* 478 waggont ment *Bucurestbe* és ezek közül csak 24 volt megrakva, a többi 458 pedig üresen futott. A lap megjósolja, hogy az egyre emelkedő vasuti díjtelek a vasut csődjét fogják okozni és a kereskedelmet és ipart teljesen tönkreteszik.

Havazás a királyságban. *Bucuresti* lapok jelentése szerint, az egész királyságban s az új területek egyes részein is nagy havazások voltak. A hőmérséklet is leszállott. Ámbar a hó igen sok helyen magasan áll, a vasuti közlekedést nem akadályozta.

Averescu és Maniu.

BUCURESTI. Averescu tábornok miniszterelnök a napokban tanácskozott Maniu Gyulával. A tanácskozáson arról volt szó, hogy a föderáció esetleg a kormány támogatására vállalkoznak. Minthogy azonban Averescu fuziót akart létesíteni, a tárgyalások megszakadtak, mert az ellenzék vezetői nem hajlandók Averescu elnöksége alatt fuzionálni.

Románia követelése

Németországtól.

BUCUREST. Take Jonescu beható tárgyalásokat folytatott Titulescu pénzügyminiszterrel és Derussy államtitkárral Románia pénzügyi helyzetéről és a párisi konferenciának Romániát érintő határozatairól. Elhatározták, hogy a kormány jegyzéket intéz a szövetségesekhez, amelyben tudomásukra hozza, hogy a németek által Romániának itélt háborús pótléknak félmilliárdval való emelésére Románia feltétlenül igényt tart.

Egy szélhámos kölcsönei.

Izek Béla néhány nap óta Aradon mankókra támaszkodva járt és az érdeklődők kérdéseire elmesélte, hogy Vinga mellett az országuton elütötte a Neuman-testvérek autója, úgy, hogy hetekig kórházban kellett feküdnie. Beperelte Neumanékat. A pernek vége lett és az ítélet szerint Neumanéknak 27000 leit kell fizetniük. Izek mindenkinek mutogatta is egy általa 27000 leiről kiállított váltót, amire az óvatosság szempontjából negyvenhat lei értékű okmány bélyegét ragasztott. Nagyon sokat költött mindenféle és alkudozásokat folytatott az egyik aradi nagykereskedő üzletére is, amelyért három millió leit lett volna hajlandó adni érte. A legjobb és vagyonos társaságokban forgóldott és barátai nem tagadhattak meg tőle apróbb szivességeket abban a reményben, hogy holnap ugyis megkapja a Neumanék 27000 leit. Így tízezer lei erejéig megcsalt egy aradi vendéglőst és egy nagykereskedőt. Egy gyógyszerészt is hasonló összegek erejéig megpumpolt. A szélhámost feljelentették a rendőrségen.

Bucuresti felé . . .

Bucurestből ma Aradra érkezett a CFR. vezérigazgatóság menetrendügyi referense a menetrend átdolgozása végett. Azok a vonalak, amelyek ezelőtt Budapest felé gravitáltak, az átdolgozott menetrend értelmében most Bucuresti felé fognak irányulni. Az erdélyi vonat délelőtt 11 óra 40 perckor fog Aradról indulni és délután 5 órakor érkezik Aradra. A brasovi (brassói) kerületi vezérigazgatóság két kiküldöttje érkezett Aradra, akik az aradi üzletvezetőségnek brasovi (brassói) üzletvezetőségnek Alvincig átadott vonalairól szóló ügyszerkeket átveszik.

Az antant-bizottságok elhagyják Bécsset.

BÉCS. Február huszadikán az antant összes ellenőrző bizottságai elhagyják Bécsset. Az osztrák néppárt Ausztria csatlakozásáról Németországhoz népszavazás útján

törvényjavaslatot terjesztett a nemzetgyűlés elé. A javaslat szerint a népszavazás nem áll ellenében a békeszerződéssel.

Hegedüs lemondással fenyeget

BUDAPEST. Hegedüs Lóránd pénzügyminiszter megjelent a kisgazda-pártban és a miniszterelnök nevében beszédet mondott. Közölte, hogyha a pártok továbbra is napirend előtti vitát és kormány-programm-vitát rendeznek, ő e hét végén lemond miniszteri állásáról. Az ország érdekeit a párt-érdek felé kell helyezni. Ha a pénzügyi reformokat a nemzetgyűlés nem fogadja el, megvan az ígéret

arra, hogy a Házat feloszlatják, de erre nem lesz szükség. Végül újra felvetette azt a kérdést, hogy a nemzetgyűlés időtartamát egy-két évre meg kell hosszabbítani. Hegedüs beszéde után a párt bizalmát szavazott a kormánynak, majd megválasztotta a pártvezetőséget. A választások eredménye a mérsékeltek nagy győzelmét jelentti.

Irodalom és művészet.

Fetter Irén dalostályo.

Ha elgondoljuk, hogy a zene-művész alkotása rendszerint egy idegen, harmadik személy közhejtével, ennek tolmácsolása révén juthat esztétikai tudatunkba, vigasztalanul kell látnunk, hogy voltaképpen mily csekély az előadó művészeknek, az igazi klasszikus művek hivatott tolmácsolójának száma. A daléneklés terén mutatkozik a legnagyobb hiány, mert az értékesebb hangok tulajdonosait a jövedelmezőbb és a sikereket könnyebben biztosító színpad nap-nap után mindjobban absorbeálja. Fetter Irén ezen kevesek közé tartozik, ki zenei intelligenciájának, hangjának szépsége és terjedelme révén egyenesen praedestinálva van arra, hogy a hatalmas fejlettségű német műdal irodalommal foglalkozzék, Schubert, Schumann, Brahms, Strauss R. nagyszerű örökét terjessze. Csütörtök esti hangversenye alkalmával Schubert és Brahms dalainak előadásával finom elmélyedéséről tett tanubizonyosítást, finom szubtilitások voltak a jellemző sajátosságai, éppen úgy az Aradon még nem hallott Blech dalok előadásával járó osztatlan tetszésnek is ezek voltak a főrugói, míg Strauss Richard programbavételével intonálásának biztonságában és magasfokú zenei intelligenciájában gyönyörködhetünk. Oszatlan tetszést aratott az immáron népszerű Puccini „Tosca imája”, melyet érdekes olaszos frarirszánál, szép portamentókkal adott elő, nem marad el a hatása Meyer-Hellmund hangulatos sefrainü Zaubler liedjének sem. Tosti és kuruc egy-egy dala egészítették ki az izléses és változatosan összeállított műsort, melynek végeztével a szépszámu közönség ózinte örömmel és lelkesedéssel ünnepelte a művésznőt, ki ráadásokkal hálálta meg a tetszés spontán megnyilvánításait.

* Az Aranyember vasárnap délutáni előadását nagy érdeklődés előzi meg. A közkedveit darabot elsőrangú szereposztással, szép kiállításban elevenítik fel.

* Faragó Rezső konferál az Ördög 50-ik jubileárius előadása alkalmával szombaton délután a városi színházban. Az egész világot bejárta, nagyszerű Molnár darab főszereplője Csige Böske, Gajdszinszky Irén, Fülöp Irma, Forgács

Sándor, Földes Mihály és Ács Mihály. Az előadásra a rendes mérsékelt délutáni helyárak érvényesek.

* A budapesti színházvesztéget. Budapest. A magyar főváros közgyűlésén tárgyalásra került az a vesztégetési botrány, amely szerint dr. Szönyi János ötvenezer koronát kínált Horváth János bizottsági tagnak abban az esetben, ha Abrányi Emilnek juttatja a városi színházat. A vizsgálat során kiderült, hogy Abrányi Emil tudtán kívül ajánlotta fel az összeget dr. Szönyi, aki azt remélte, hogy a városi színháznál orvosi állást kap.

* Petőfi János vitéze öt nyelven. Budapest. A Magyar Studio című kiadó-vállalat elhatározta, hogy Petőfi Sándort megismerteti a nyugati népekkel. A költő legszebb elbeszélő költeményét, a János vitézt öt nyelven: magyarul, olaszul, franciául, angolul és németül hozta ki a könyvpiacra.

* Egy páholy — 2500 korona. Budapest. Jeritza Mária, a kiváló bécsi opera énekesnő két estén át vendégszerepelt a budapesti operaházban. Az első este a Toscában, a második este az Aidában lépett fel. Egy-egy estére a páholy ára 2500 korona, a zsöllye ára pedig 600 korona volt. A jövedelem felét a vendégművésznő kapta.

Kulturbotrány.

(Egy magyar ügyvéd támadása Bocskay és Arany János emléke ellen.)

Nagyszalontán kulturbotrány történt. Egy magyar ügyvéd, akit Szalonta társadalmában vezető szerepe van, végsőkig megfélekedve magáról, alávaló módon támadta a magyarság szent emlékeit, melyeket legnemesebb kegyelete és hódolata őriz. Dr. Balaton Zoltán — így hívják a nevezetes férfiut — előadást tartott a Sport Club kabaréestélyén. Előadásában azt mondta többek között ez az ur, hogy Nagyszalontát „egy bizonyos Bocskay István nevezetű” erdélyi mágnás alapította 300 hajduval, egy csomó szarvasmarhával és néhány disznóval: ezek utódai a nagyszalontaiak. Balaton tovább hullámoztatta finom szellemét, anélkül, hogy a jelenlévő jámbor szalontai magyarok tiltakoztak volna. Sőt némán tűrték ama megállapítást is, hogy

egy anya szült „bizonyos Arany János nevű egyént” és pedig azért, hogy egy patikára legyen kinek a nevét felírni. A brutális, ostoba és gonosz támadás a román közönséget is mélyen felháborította.

Miklós Gyulát

kitiltották.

BUCURESTI. A belügyminiszter rendelete alapján a rendőrség felszólította dr. Miklós Gyulát és Jahn volt őrnagyot, a Hartia részvénytársaság igazgatóit, hogy 48 órán belül hagyják el a fővárost. A rendőrség egyúttal a Bukaresti Hírlap munkatársait is kiutasította és arra kötelezte őket, hogy azonnal hagyják el a fővárost. Az utolsó pillanatban azonban a belügyminiszter az újságírók kiutasítására vonatkozó rendeletét hatályon kívül helyezte.

Hogy mondo t le Vilmos császár?

Bertinek Nora grófnő a Daily Mailben intimításokat közöl Vilmos excsászár lemondásáról. Történelmi jelentőségű a lemondási aktus leírása. 1918 november 9-én Badeni Miksa herceg bejelentette a német kormánynak, hogy Vilmos császár lemondott ugyan, de vonakodik még, hogy ezt írásba foglalja. A császár ekkor még remélt. Amikor azonban megtudta, hogy a szövetségesek csak ő nélkül hajlandók békét kötni, megérlelődött benne az elhatározás, hogy lemondását aláírásával visszavonhatatlanul megpecsételi.

November 28-án nagy sürgéssé vált a kastélyban. Ekkor érkeztek meg a német kormány kiküldöttei, hogy a császártól a lemondási okmányt átvegyék. Az a szoba, hol a formális lemondás megtörtént, gyönyörű kilátást nyújt a vidékre, melynek horizontján egy ezüstsáv vonul végig: a Rajna. Itt írta alá Vilmos a lemondási okmányt, mely így szól:

— Ezennel és minden időre lemondok a porosz királyi és német császári koronára való jogaimról. Ugyanekkor felmentem a német császárság és a porosz királyság szárazföldi hadseregének és tengeri haderejének összes tisztjeit és közlegényeit, továbbá a federációs kontingenseket azon eskü alól, melyet nekem, mint császárnak, királynak és legfelsőbb parancsnoknak tettek. Elvárom tőlük, hogy Németország újjászervezéséig segíteni fogják azokat, akik jelenleg a hatalom birtokosai és meg fogják védeni a német népet az anarkia, az éhség és idegen uralom veszedelme ellen. Ezt saját kezünkkel irtuk alá és császári pecsétünkkel látjuk el. Vilmos.

A német kormány kiküldöttei magukhoz vették az okmányt és visszasiettek Berlinbe. Vilmos közvetlenül a lemondási aktus után Bertinek grófnőhöz sietett és így szólt hozzá:

— Az ön vendége vagyok. Meg kell önnek mondanom, hogy ebben a percben irtam alá lemondásomat.

Ez volt minden, amit a császár erre vonatkozólag mondott.

Fischer Eliz meghalt.

A külön életmódjáról és zsugoriságig menő takarékoságáról városzerte ismert millionos asszony. Fischer Eliz tegnap este 10 órakor 94 éves korában egy leti szenvedés után meghalt. Az évtizedek óta egyedülálló asszony halálát a gyónál mindössze nevelt leánya, özvegy Pollákné volt jelen, ő fogta le szeméit a haldokló asszonynak. Körülbelül egy héttel ezelőtt a különben is aggkori gyengeségben szenvedő matróna megbűlt. Magas láz gyötörte s ezért ágyba kellett feküdnie. Kezelőorvos, dr. Tisch Mór városi főorvos mindennap meglátogatta a nagybeteg s már előre látta, hogy a vég feltartóztathatatlanul közeledik s tegnap este végre rövid haláltusa után jobblétre szenderült.

Az egész városban legendává vált Fischer Eliz mérhetetlen gazdagsága. Múnyban volt betekinteni a millionos asszony végrendeletébe, amely 1918. július 10-én kelet. A végrendeletből megállapítható, hogy Fischer Eliz vagyona készpénzben és egyéb ingóságokban körülbelül 1 millió lei. A két bérház és az izraelita leányárvaház épülete, amelyek a végrendelet szerint elidegeníthetetlenek, 7-8 millió lei értéket képviselnek. Fischer Eliz vagyonának általános örökösévé az általa alapított Fischer Erzsébet izraelita leányárvaház című alapítványt tette meg és a vagyon kezelésével az aradi izraelita hitközséget bízta meg.

A millionos asszony végrendelete.

A végrendelet elején Fischer Eliz többek között ezeket mondja: Faldalommal felt kedélyvel és érzéssel idézem lelki szemeim elé mindazokat a keserűségeket, gondolatokat, csalódásokat és fűdahnakat, amelyek oly számosak voltak s amelyek annyira háttérbe szorították életem kevés örömeit. Ezután elmondja, hogy két éves korában elvesztette édesanyját, és nemsokára apja is meghalt. Úgy szólván gyermekkorában kezdte meg a küzdést. Zsenge újságától kezdve a munka és a takarékoság lett az elve és ehhez az elvéhez hű maradt élete alkonyálg. Ennek a munkának és takarékoságnak meg is lett az eredménye. Amikor már nagy vagyona tett szert, lelke ellenállhatatlan szavának engedve elhatározta, hogy szegény izraelita árvakéanyok felvételére, ellátására és nevelésére leány árva- és nevelőintézetet létesít és a szenvedő emberiség javára szemklinikát létesít. Ez általános bevezetés után akként intézkedik végrendeletében, hogy általános örökösévé a nevére alapított izraelita leányárvaházat teszi meg és a vagyon-

nak örök időnkig való kezelésével és fenntartásával az aradi izraelita hitközséget bízta meg. Ezután részletesen felsorolja vagyonát. Először az ingatlanokat jelöli meg, amelyek a következők: a Bulevardul Regina Mária (Andrássy-tér) 20. számú kétemeletes bérház, a Strada Consistoriului (Batthyányi utca) 30. számú kétemeletes bérház és a két bérház udvarán emelt izraelita leányárvaház épülete. Értékpapírokban és készpénzben a vagyon a következő: Hadikölcsönkötvényekben 300,000 korona, takarékpénztári betétkönyvekben az Ipar- és Népbanknál 915977 korona, Az Aradi Első Takarékpénztárnál 243,322 korona, Központi Takarékpénztárnál 870,824 korona, a Közgazdasági Banknál 10,468 korona, a Kereskedők Takaréka és Hitelszövetkezeténél 40,000 korona (az összes készpénzvagyon az időközi kamatokkal együtt körülbelül 1 millió lei). A végrendelet további során részletesen felemlíti a lakásában levő összes ingóságokat, amelyeknek értéke ismeretlen. A végrendelet végfelé kijelenti, hogy hátrahagyott vagyonából 500,000 korona kihasítandó a nevére elnevezendő szemklinikára létesítésére. A végrendelet végrehajtójául dr. Somló Ármint ügyvédet nevezte meg, aki a testamentumot már ma bemutatatta a bíróságnak. Utólagos kivánsága folytatja még Kerlet Izsó könyvkereskedő és Hirsch Jenő ékszerész is végrehajtói a végrendeletnek, akik egyébként a létesítendő leányárvaház bizottsági tagjai. A végrendelet a rokonokról állg emlékezik meg. Mindössze nevelt leányáról, özvegy Polláknéról intézkedik a végrendelet, a ki aránylag csekély összeget kap a nagy vagyonból. Valószínű, hogy a hagyatéki tárgyalás során megegyezést létesítenek s akkor özvegy Pollákné, akit Fischer Eliz tanított és férjhez adott, nagyobb összegben fog részesülni.

Fischer Eliz pályafutása

Fischer Eliz, mint jómódu szülők gyermeke Tiszaföldváron született 1827-ben. 1848-ban, amikor a szerbek betörték a délvidékre, szülei házat felgyújtották, a vagyont tönkretették és egyik fivérére a saját szeme láttára lötték agyon. Többi fivérére a megmaradt vagyont hamarosan elköszölték és a teljesen vagyontalanul maradt Fischer Elizet nem törődtek. Akkoriban rokonai Aradra hozták, ahol egy idősebb ungal házvezetőnél állást vállalt s ettől az időtől kezdve saját keze munkájával tartotta fenn magát. Később férjhez ment és Barakonyban korcsmát nyitott. Korcsmája oly jóforgalmu volt, hogy csakhamar kis vagyona tett szert. Ez a vagyon azután az idő folyamán egyre növekedett. Férjével mindössze tíz esztendőig élt együtt, azután elvált tőle, mert férje az italnak adta

magát és nem volt mellette nyugta. Később, amikor már vagyona tetemesen megnövekedett, beköltözött Aradra és itt ecetgyárat létesített. Nagy forgalmat bonyolított le a gyár, s a mikor már vagyona óriási mértékben megnövekedett, megvásárolta jelenlegi bérházát, amelynek a neve akkor Aréna. épület volt. Régi aradi polgárok még emlékeznek a földszintes épületre, amelynek évek múlva Fischer Eliz a mostani hatalmas bérpalotává emeltetett. Azonban a háznak azt a traktusát, amelyben a lakása volt, nem engedte felépíttetni, így az a kis rész még ma is olyan, mint régen volt. Amikor Fischer Eliz már millionos hírében állott — mondotta nekünk Somló Ármint dr. ügyvéd — sora jelentkeztek a rokonok, akik azelőtt nem törődtek vele. Fischer Eliz igen ridegen bánt a rokonaival, nem akart rólok tudni, és többször kijelentette ügyvédje előtt, hogy inkább meghal éhen, sem hogy rokonainak valamit adjon. Különben akkor érlelődött meg benne az a gondolat, hogy éhezésig menő takarékosággal összkütyűtött vagyonából leányárvaházat létesít.

A temetés.

Az elhunyt millionos asszonyt ma délután dr. Auszterweil László orvos bebalzsamozta. A ravatalt a lakásban állították fel. A temetés vasárnap délelőtt fél 11 órakor lesz és azt az aradi izraelita hitközség rendezzi. Értesülésünk szerint eddig már hárman terjesztettek elő kérvényt a lakáshivatalnál a még el sem temetett Fischer Eliz lakásának elrekvirálására.

Megtámadják a végrendeletet.

Mint fentebb említettük, Fischer Eliz végrendeletében alig emlékezik meg rokonairól, holott Aradon egy igen közeli, szegény sorban élő rokona van: Wechsler Ede borügynök, Fischer Eliz nővérének a fia. Wechsler Ede huszonöt évig volt Fischer Eliz szolgálatában és munkásságával nagyban hozzájárult az óriási vagyon gyűjtéséhez. Úgy tudjuk, hogy Wechsler Ede megtámadja a végrendeletet és már meg is bízta dr. Messer Károly ügyvédet, hogy a járásbírósnál zárlatot kérjen a hagyatéokra.

A külön millionosné.

Fischer Elizról sok érdekes és groteszk esetet tudnak azok, akik valaha vele érintkeztek. Szinte legendássá vált egyéniségéről és különöségeiről a legfantasztikusabb eseteket tudják. Bérlői közül egyesek szinte rajonganak érte és ma is a leghumánusabban gondolkozó háztulajdonosnak tartják, viszont mások azt mondják, hogy az elhunyt millionosné csak azért szedett az átlagnál is alacsonyabb házbérl, hogy bérháza után kevesebb adót fizessen. Fischer Eliz fukarságáról, magánéletéről és háztartásáról is a leggroteszkebb eseteket tudják. A külön asszonyban az évek hosszú sora óta felgyülemlett keserűség szinte gyűlöletté fokozódott az emberek, de főként az ismerősök és a rokonok ellen és annyira bizalmatlan lett, hogy valósággal félt az emberektől.

Soha senkit a lakásában hosszabb ideig nem tűrt, rokonainak társaságát nem szívelte és szolgálószemélyzetet sem tartott. Ő maga készítette el mindig szükös kis ebédeit, az utóbbi időben egy egész hétre való reggelit főzött magának, de nem vetette meg a házbéliek adományait sem.

Egyik férfitökona hosszú ideig volt nála alkalmazásban, amikor még vállalat volt. Akkor az volt a szándéka, hogy ezt a rokont teszi meg általános örökösévé. Megtudta azonban, hogy kedvence a Lloydba szokott járni. Egy vasárnap délután megjelent Fischer Eliz a Lloydban s a mikor megtudta, hogy rokona kar tyázik, kihivatta és patriarchalis módon többször arcul ütötte. Ezzel azonban nem elégedett meg, hanem vállalatától elküldötte s megmásította azt a szándékát, hogy őt tegye meg általános örökösévé.

Amikor a leányárvaház felépült, Fischer Eliz elhatározta, hogy vacsorát rendez. Erre meg invitálta az akkori pokármestert és városi főmérnököt, az épület tervezőjét és az építkezések vezetőjét. A vacsorához tormás virsli szolgáltak fel s a mikor az urak megkérdezték, hogy ez csak előétel-e, Fischer Eliz a legtermészetesebb hangon kijelentette, hogy a tormás virsli az ünnepi bankett menüje.

Fischer Eliz annyira ment fukarságában, hogy a falatot is saját maga készítette. Még gyengélkedése alatt sem engedte meg, hogy különösebb dolgot vásároljanak az ő számára, de ha valaki ajándékba hozott neki gyümölcsöt, vagy finomabb falatot, azt örömmel elfogadta. Fischer Elizet különben érdekes tipikus alak tűnt el Aradról.

Kóristaleány és millionos.

Newyorkban nagy feltűnést keltett egy pör, amely most foglalkoztatja az amerikai bíróságot. A felperes, Miss Peggy Marsh néhány hónappal ezelőtt érkezett Londonból Newyorkba, hogy a nemrég elhunyt Mr. Field, egy sokszoros millionos hagyatékát négyszázezer font sterling erejéig perelje. Keresetében előadja a hölgy, hogy a vagyon nem magának, hanem gyermekének igényli, akinek az elhunyt édesapja volt. Miss Marsh megérkezése után csakhamar házasságot kötött Mr. Johnsonnal, egy előkelő ohioi család fiával. Johnson a leányt, aki valamikor a londoni Alhambrában kóristány volt, pillanatra megszerette és természetesen mostohagyermeké érdekében mindent elkövetett, hogy a pört megnyerje. A tárgyalást a minap tartották meg és a felperest azzal az indokolással utasította el a törvényszék, hogy Miss Marsh újra férjhez ment és férjé magára vállalta, hogy gondoskodik a gyermekéről. Az angol és amerikai lapok közlik az egykori kóristány arcképét. Gyönyörű szép, sötétszemű asszony, aki természetesen most már nem tér vissza a színpadra, hanem férjének ohioi birtokán fog élni. Az asszony kijelentette egy újságíró előtt, hogy a nyolcszáz millió korona bizonyára jól jött volna a fiának azért nem szerencsétlen, hogy a pört elvesztette, miután Mr. Johnson a fiát kétségtelesen adoptálni fogja.

HIREK.

Királyháza román - cseh közös állomás.

BUCURESTI. Máramarosszigeten most folytak le a román-cseh tárgyalások Paris francia tábornok vezetése mellett. A tárgyalások során a román delegátusok bejelentették Románia igényeit Nagytarna, Batarcs és a szabloncai műút átengedésére. Tárgyalták azt az indítványt is, hogy Királyháza közös vasuti állomást létesítsenek, vagy hogy a határ éppen ezen az állomáson vonuljon keresztül. A közös vasuti állomás kérdéséről illetőleg nincsenek elvi ellentétek.

Lapunk legközelebbi száma a szombati egyházi ünnep miatt kedden jelenik meg.

Készül a vasutasok új nyugdíszabályzata. Bucuressti. A CFR. felügyelősége a CFR. alkalmazottainak egységes nyugdíszabályzatán dolgozik.

Hegedüs Lóránt leányának eljegyzése. Budapest. Hegedüs Lóránt pénzügyminiszter Jolán nevű leányát Őcskay Sándor, a Hangyaszöveget igazgatója eljegyezte.

Az új görög kormány. Lyon. Kalligrapulus, eddigi görög pénzügyminiszter megalakította az új görög kabinettet. A kormány többi tagjai a régi miniszterek maradtak. Rhallys volt miniszterének nem vállalt tárcát.

Kinevezések. A megyei árvaszékhez Drehschmidt Domokos volt szolgabírót ülnökké, Vagaly Józsefet jegyzővé nevezték ki.

Felemelték a bírák fizetését. Bucuressti. A kormány tervbe vette, hogy az ordélyi bírák fizetését, április 1-től kezdődően felemeli.

Nagy tűz Galacban. Bucuressti. Tegnap este a Sofia nevű galaci szálloda ismeretlen okból kigyulladt. A kivonult tűzoltóság a nagy szélviharban mindent meglett a tűz eloltására, de az épületet nem lehetett megmenteni és az teljesen leégett.

Cukorkiosztás. Értesítjük a közönséget, hogy a mai napon érkezett 10 vagon kockacukor, melynek kiosztását a hatósági kereskedők útján hétfőn, f. hó 14-én kezdjük meg. A cukor ára kg.-ként 23.50 papircsakó nélkül. A cukorból minden aradi lakos tetszésszerint mennyiséget vásárolhat és kérjük a közönséget, hogy a kiosztás akadálytalan lebonyolítása érdekében a cukor árát a kereskedőknek lehetőleg előre fizesse be. A hatósági cikkeket árusító kereskedők hétfőn, f. hó 14-én reggel 9 órától kezdve jelenkezzenek a Közélelmezési hivatalban (Kulturpalota) a cukorutalvány átvétele és kifizetése céljából. Közélelmezési hivatal.

Ne felejtse el, hogy értékes és olcsó műtárgyakat csak a Képző- és Iparművészeti Szalonban vásárolhat. Vételkötelezettség nélkül megtekintheti a kiállítást a kulturpalota kistermében.

Vizsgálat a rokkantszövetség vezetése ellen. A rokkantszövetség vezetése ellen megindított nyomozás hamarosan befejeződik. A nyomozás anyagát báró Popp Aurél és a hadügyminiszter egy kiküldöttje veszi át, akik intézkedni fognak a rokkantszövetség további sorsáról.

Gyűlölgatók. Morár Miklós jelentette a rendőrségen Kozma Jánosné, és Árpád nevű fiát, hogy a villamos vasút állomása mellett lévő élelmiszerbódéjába behatoltak, ott petrolumot öntöztek szét és meggyújtották. Mivel azonban a bódé be volt zárva, a tűz magától kialudt. Morár Miklós kára 3000 lejt tesz ki. A rendőrség megindította a nyomozást.

Szállodaadó Budapesten. Budapest. A külföld nagy városainak, mintára bevezették a szállodaadót. A főváros szakköréi azt hiszik, hogy ebből az adóból Budapestnek évi 40-50 millió korona jövedelme lesz.

Eljegyzés. Csombor Jenő szigorló-örvos Budapestről, f. hó 9-én tartotta eljegyzését a fogarasi internált táborban Nagy Bellus urleánnyal Aradról.

Magyar lapok német kézen. Berlin. Stinnes Hugó, a legtöbb német iparvállalat tulajdonosa arra törekszik, hogy a legjelentősebb magyar lapokat megvásárolja.

Suggestiók est a Kulturpalotában. Ma este tartja meg Körösladányi mester suggestiók estélyét melyet szokatlan érdeklődés előz meg. Az estélyen Arad közönsége által még nem látott kísérleteket mutatja be a fiatal mester. Kísérletei közül különösen figyelemreméltók a társsuggestió, néma suggestió és az önhipnózis. Ezen kísérletek magukra vonták a legelőkelőbb körök figyelmét is. Ezen kísérletek megtekintésében csak két napig lesz Arad közönségének része, amennyiben a fiatal mester olaszországi turára indul. A termék jó felismeről gondoskodva van. Jegyek Blochnál vasárnap d. e. 10-12-ig és mindkét este 6 órától a Kulturpalota pénztáránál válthatók.

Választási értesítés. Az aradi izraelita hitközség elnökének, elnökhelyettesének és 39 képviselőtestületi tagjának választására folyó hó 20-ik napját tűzzük ki. A szavazólapok jelzett napon reggel 8 órától d. u. 5 óráig adhatók be a hitközség templomépületének üléstermében. A választásra vonatkozó közlelbi tájékoztatások, szavazati úrlapok és a választók névjegyzéke a jövő hét folyamán minden választásra jogosult hitközségi tagnak kézbesítve lesz. Tekintettel azonban arra, hogy a technikai munkára kellő munkaerő nem áll rendelkezésünkre s így a pontos kézbesítésért felelősséget nem vállalhatunk, olyképp intézkedünk, hogy a nyomtatványok f. hó 14-ik és 15-ik napján Keppich Zsigmond és Pichler Sándor utraknál 2 (Kéző) Leicrt megszerezhetők. Aradon, 1921. február hó 11. A választási bizottság nevében: Dr. Schütz Henrik s. k., biz. elnök.

A sötét páholy titka, Perverzálás az éteremben, A nyomorgó háziurak, Magyar világ Bécsben, A furfangos dektív, A hiúság ördöge, Seta a Városban, Világhírű találmány, En mindent látok, A fül-szoknya, Vegyes felvágott, Szenzációs hírek, stb. című érdekes cikket közöl a népszerű „Aradi Fáklya” legújabb száma.

Könyveket a fogház lakóinak. Dr. Crisán Aurél főügyész ma megkezdte a polgármestert, szólítsa fel a város közönséget, hogy az ügyészégi fogházban levő foglyok részére könyveket adományozzon. Az ügyészégi fogházának még a magyar rezsim idejéből egy könyvtára maradt, amelyet most a főügyész román könyvekkel akar kibővíteni. Saját érdekünk — írja a főügyész — hogy segítsünk ezeken a Szerencsétleneken, hogy a társadalom hasznos tagjaivá váljanak. Dr. Crisán hazafias, vállalkos, szőlőművelési és állattenyésztési szakkönyveket kér.

Veszekedő házaspár. Tegnap délelőtt szokatlanul élénk volt Zih járásbírónak a tárgyalószobájában. Császár Ernő gyöngyszerész és felesége álltak a törvény előtt. A panaszos Boksá Béla volt. Császár Ernő valami szöveglésből kiolyolag összeveszett Boksával és csakhamar lettlegettegré került a sor. Császár a legnagyobb dühvel vetette magát Boksára. A közelben tartózkodó Császárné férje segítségére sietett és a gyuródeszkával kezdte ütlegelni Boksát. Császárné védekezésében elmondotta, hogy Boksá a harc hevében kapukulcsot vett

elő és ő ezt revolvernek gondolta. A bíróság elítélte a verekedő házaspárt. Császár Ernőt 400 lejt fő- és 40 lejt mellékbüntetésre, Császár Ernőné pedig 200 lejt fő- és 40 lejt mellékbüntetésre.

Per az elrekvirált autó miatt. Vörös Henrik földbirtokos az aradi járásbírósnak beperelte Popovics Konstantin csendőrezredet, hogy az lefoglaltatta az autóját, mert azt állította róla, hogy az lopott. Bebizonyította, hogy az autót Opre Pétertől 100.000 lejtért vásárolta és a javítására is vagy 70000 lejt költött. A bíróság, mivel nem tartotta magát illetékesnek ebben az ügyben, az összes iratokat átette a hadbírósnak.

Adókövetés. A harmadosztályú kereseti adót kivétől bizottság ma a következő adókat vetette ki: Mészáros Lajos 80, Engel és Schvartz 200, Varga Sándor 100, Pinter Ignác 60, Szenes Lajos 20, Rosth József 100, Schvartz Béla 600, Havas Mórné 50, Vértés Henrik 100, Kalmár Endre 700, Meiszkovics Józsefné 30, Merle Géza 200, Pellegrini Dávid 50, Hubert József 250, Bogdán Tivadarné 200, Fülöp Sámuelné 200, Krámer Gyula 60, Mayer Antal 300, Víznyovszki Angéla 200, Eiser Sándor 200, Pállkás Lajos 100, Friedmann Julia 60, Veloreli Jánosné 25, Karell Iván 100, Ringut István 50, Scheibel Vilmosné 200, Messer Testvérek 80, Stern Teréz 50, Steiner Jakab 50, Gács Fülöp 60, Pöhm János 1500, Eppeldauer Hajnal 50, Rosenberg Paula 40, Sonn Helén 30, Breuner Mihály 60, Berger Izsák 40 lejt.

Szerelmi régeny.

Mintegy két hónappal ezelőtt egy biharmegyei úrilány, aki a bécsi egyetemre tanult, táviratban értesítette hozzátartozóit, hogy jegyet váltott von Lindenu tartalékos porosz kurasszirkapitányal és várja a szülőket, hogy személyesen adják áldásukat a reményteljes ifjúnak. A szülők felkészültek, de mire az uttvelet megszerezték, a fiatal hölgy értesítette őket, hogy átköltözött Prágába és egyelőre beiratkozott az egyetem nyelvi fakultására. Apa és anya mindenesetre felutaztak Bécsbe és megszálltak a Matschaker-Hofban, ahol a közben érkezett kimerítő levél szerint a kapitány lakott és érdeklődtek a porosz tiszt felől. Az információ elsőrangú volt: a vőlegény szép, fiatal, gazdag, számozatlan fiakkert bérelt és amellet ur szolidsággal élt. A szülők repesve szereztek meg a cseh viziumot és siettek Prágába, ahol megtörtént a találkozás. Egy éltrem külön termében megtartották a hivatalos eljegyzést is, amint az a Neue Freie Presse-ben olvasható is volt. Mielőtt a boldog szülők visszatértek volna Váradra, von Lindau felrevent a papát és előadta, hogy sürgősen Budapestre kell utaznia és már nincs ideje a Dresdner Banktól a szükséges átutalást kiésközölni. Megbiztatásának diplomáciai jellege van és így különben se lenne képes valamelyik cseh bankkal összeköttetésbe lépni, mert minden lépését figyelik. Minthogy tudja, hogy leendő apósának pesti pénzintézetekkel összeköttetése van, kér tőle egy ölyenezet koronás csekket egy nagy bankhoz. Az apagyantlanul teljesítette a kérést és a vőlegénnyel egy fülkében utazott Bécsig, ahol érzékeny bucsu után elváltak.

A vőlegény két hét múlva ismét megjelent Prágában és a menyasszonynak átadott egy huszezer márkás csekket a Dresdner Bankhoz azzal a megjegyzéssel, hogy az átutalás kényelmetlen. Kérte egyuttal, hogy értesítse erről szüleit. A levél el is jött, röviddel ezután pedig a kapitány is elbucszott azzal a megokolással, hogy be kell fejeznie pesti misszióját. A múlt héten azután pesti hírek szerint a vőlegényt a rendőrség többrendbeli szélhámosság alapján letartóztatta. Az utcán ismerle

fel egyik áldozata és a feltűnően elegáns uriembert átadta egy rendőrnök. Hosszas vallatás után végre bevallotta, hogy Schlichter Emilnek hívják és a Hamburg Amerika Line-nek volt stewardja, a háboru alatt pedig tiszthelyettes volt egy porosz ezredben. Minthogy a menyasszonytól találtak nála egy táviratot, a pesti rendőrség újabb szélhámoságot sejtve, értesítette a pórujár leányt, aki most betegesen fekszik egy prágai szanatóriumban, ahol a kétségbeesett szülők ápolják.

LEGUJABB.

(D'Amunzio harcra kész.) Róma. D'Amunzio, aki a Gardató mel lett tartózkodik, a bresciai nacionalistákhoz táviratot intézett, a melyben kijelenti, hogy újabb harcra kész.

(Küüteses tífusz Ausztriában.) Bécs. A népióletti miniszterium jelentése szerint Ausztriában a küüteses tífusz nagy mértékben terjed.

(Trochij megbuktaták.) Páris. A francia lapok eddigi közléseivel ellentétben olyan hírek érkeznek Moszkvából, hogy az orosz kommunisták radikális szárnya győzött és hogy Trochij megbuktatott. A vezetést Szinoviev és Radek vették át. Az optimista információkat a mérsékelték győzelméről a bolsevisták berlini, párisi és londoni ügynökei azért terjesztik, mert a szovjetkormányának nagy szüksége van a civilizált országokkal való érintkezésre.

Két leány és egy ifju.

Van megint miről beszélni az aradi társaságokban. Mindenki erről suttog, ámbar bizonyosat senki sem tud. A leányok illendőképpen elpirulnak, ha a rossz nyelvű asszonyok orre terelik a beszélgetés fonálát. Két csinos, feltűnően jókedvű barna leányról van szó. Két bájos kis urileány, akik soha nem hiányoztak a jó társaságokból és főként az volt nagyon jellemző rájuk, hogy mint jó testvérekhez illik mindig egyforma ruhába jártak. Hogy előlről kezdjük az esetet, egy idő óta nem lehet látni a színházban, a zsurokon a szóbanforgó két urileányt. A rossz nyelvűek persze rögtön suttogni kezdtek mindenfelől és legkevésbé sem a leányokra hízegő dolgokat. Hiába mesélte mindenkinek a leányok mamája, hogy Pestre utaztak a gyermekei, a támaszkodók gunyosan mosolyogtak, mert a cselédek már mindent elárultak. A két bájos fiatal urileánynak valóban sürgős dolga akadt Budapesten. A teljes egy fiatal bankhivatalnok, akinek rekvirált szobája van az illető urileányok szülőinél. A kétségbeesett szülők kényszeríteni akarták a hivatalnokot, hogy vegye el a leányukat, de végre is meggyőzte őket az ifjunak az a határozott érve, hogy anyagi viszonyai nem engedhetik meg, hogy egyszerre két feleséget tartson. A fiatal ember már különben új lakást is keresett magának, de a szülők azért még most is egész bizonyosra veszik, hogy legalább az egyik leányukat el fogja venni és a másik is csakhamar férjet fog találni, hiszen egyenként félmillió lejt hozomány sok mindent elfelejt az emberekkel.

Közgazdaság.

A valutapiac.

Páris, szikratávirat február 10. Dollár 13.92, leu 18.75, márka 23.
Bucuresti, február 10. Dollár 73.5, márka 1.23. — **Arad és Timisoara** (Temesvár), február 11. Dollár 73 márka 1.22. **Budapest,** február 10. Angol font 2080—2088, léva 810—839, dollár 520—540, francia frank 3850—3880, márka 880—905, lira 1980—1990, osztrák korona 75—79 rubel 220—223, leu 690—710, szokol 660—690, svájci frank 8450—8730, korona és frankdinár 1370—1440, lengyel márka 64—68. **Bécs,** febr. 10. Márka 1102, leu 930, lira 2310, francia frank 4975, svájci frank 11300, dollár 698, rubel 320, szokol 888, angol font 2725, dinár 1880, magyar bankjegy 127.5, lengyel márka 68.5. **Zürich,** február 10. Berlin 1020, Hollandia 221 és egy negyed, Newyork 617, Milano 2245, Prága 775, Budapest 112.5, Bécs 155, London 2322, Páris 4415, Zágráb 450, Bucuresti 850, Varsó 80, osztrák lebelyegzett korona 105.

Osztrák gyárak megvásárlása.

A hamburgi *Volkszeitung* írja: Az utóbbi időben Németország koronázatlan királyának, *Stinnes* Hugó bankárnak több megbízottja járt Bécsben, hogy osztrák iparvállalatok megvásárlása ügyében tárgyaljanak. Igen sok fontos üzem megvételéről van szó, amelyeknek értéke az 1918-iki becslés szerint 867 millió korona. A legtöbb üzem Bécsben és Mölledorfban van. Van közöttük egy acélgyár, egy hengermalom, egy nagy öntöde, egy kazángyár, egy gazdasági gépgyár, egy gőzfűrés és egy bőrgyár. A gyárak teljes üzem esetén hetvenezer munkást foglalkoztathatnak, de jelenleg az üzemeket redukálták és igen nagy veszteség mellett dolgoznak. Az osztrák kormány hajlandó a német iparkirálynak eladni a gyárakat, amelyeket angolok is megakarnak szerezni. A szociáldemokrata párt azonban ellenzi a gyárak eladását.

A külföldi biztosító intézetek Magyarországon. Budapest.

A kormány felhatalmazta a pénzügyminisztert, hogy azoktól a külföldi biztosító társaságoktól, amelyek Magyarország területén beakarják szüntetni működésüket, üzletállományukat átvehesse és magyar vállalatoknak adhasza át.

== Huszonegyezer lel egy hold földért a Banátban. A Banátban az Amerikából hazavándorolt s pénzzel bőven rendelkező földmivelakosság némely helyen fantasztikus árakat fizet, csak hogy földhöz jusson. Így a napokban Kisbecskerek községben egy hold közepes minőségű szántóföldért már 24.000 lelt ajánlottak. Jellemző, hogy a földgazdája még gondolkodik, odaadja-e földjét ezért az árért?

== Budapesti értéktőzsde. Budapest, február 10. Az értéktőzsdén a következő fontosabb kurzusok alakultak ki: Magyar Hitel 1885, Osztrák Hitel 1185, Angol—Magyar Bank 908, Leszámitoló bank 770, Salgótarjáni 7200, Rimamurányi 3500, Államvasut 2125.

Figyelmeztetés!

Vidéki előfizetőink között még mindig sokan vannak, akik az „Aradi Közlöny”-ért való előfizetési hátralékokat — dacára többszöri felszólításunknak — nem küldték be. Ezúttal ismételtelén kérjük, hogy úgy a hátralékokat, mint a folytatotagoss előfizetést HALADÉKLANUL postautalványon beküldeni sziveskedjenek, mert ezután csak annak küldünk lapot, akinek laptartozása nincsen. Aki pedig a hátralékokat SÜRGŐSEN ki nem egyenlíti, peresítjük.

— AZ „ARADI KÖZLÖNY” kiadóhivatala.

A pármái herceg a katasztrófán.

Budapestnek kedves szenzációja van. Anélkül, hogy bárki is tudott volna róla, *René* pármái herceg váratlanul megjelent a magyar fővárosban. Hogy azonban a herceg méltó legyen utóbbi romantikus szerepléséhez, ezúttal is furcsa szituációk között tűnt fel. Néhány nappal ezelőtt a Király-színház egyik előadásán éppen az *Offenbach* című operettet adták — a harmadik felvonás elején híre szaladt, hogy ott van az előadáson *René* pármái herceg. Amint a hír szertefutott, az előadás iránt hirtelen ellanyhult az érdeklődés s mindenki a páholyok publikumát vette szemügyre. Bármész tekintettel keresték, kutatták *Zita* királyné öccsét, de sehol sem akadtak rája. Mikor aztán vége volt az előadásnak, kiderült minden. *René* herceg tényleg ott volt a színházban. Kissé demokratikus helyről élvezte ugyan a kedves operettet, mert a karzat egyik diszkrét támlásszékét foglalta el csupán, de ez mit sem változtatott kétes értékű népszerűségén. A herceg a második felvonás után az egyik jegyszédöt leküldte a Vörösmarty-utcában álló autójához, hogy a sofför menjen el *Horvátovich* bankigazgatóhoz. A jegyszédő megismerte a herceget és így terjedt el az érdekes hír. Mire az előadást befejezték, *Horvátovich* igazgató már ott volt a karzati feljárónál és várta előkelő barátját. A herceg és a bankigazgató ezután sietve felkeresték autójukat, amelybe röviddel ezután a Királyszínház egyik szépséges primadonnája is felszállott. Nagy Endre új hetilapja *René* herceg pesti debütjét akként adja hírül, hogy a herceg három napot töltött Budapesten, s mindhárom napon *Horvátovich* bankigazgatónál volt exkluzív-vacsorán, melyen a művész is résztvett. A bucsuvacsorán még egy vendég volt ott: *Szcelláry György*.

Pápai átok alá helyezett apáca kolostor

A „*Matin*” érdekes tudósítást közöl egy apácázárdáról, amelyet nemrég pápai tilalommal sújtottak. Ez a zárda *Marienthalban* van, *Strassburgtól* 27 kilométernyire. A zárda kápolnájának kapujára francia és német nyelven a következő felírás mered a nézőre: „Legfelsőbb főpapi utasításra tilos az istentisztelet ebben a templomban”. Az átokkal sújtott kolostor azonban nem hajtott bünbocsánatot kéro fejet, mert a két felírás fölött ugyancsak francia és német nyelven lila tintával és urisztokratikus női kézzel irt sorok dacolnak a tilalommal. A következő szavak olvashatók: „Bölgok azok, akik az igazságért üldözést szenvednek; örvendjétek, reszketetek az örömtől; nagy lesz a jutalmatok az égben. A *Carmelita*-rend barátai”.

A kolostor nagyon romantikus környezetben fekszik szürke és vörhenyes fenyőerdő alján, néhány pástorkunyhó szomszédságában. Apró fabódékban vénasszonyok szentképeket, érmeket és kegytárgyakat árulnak. *Marienthal* híres elzászi bucsuhely. *Strassbourghban* sok mindent beszélnek a pápai átok okairól, de az kétségtelen, hogy a rosszhiszemű pletykáknak nincs semmi alapja. A zárda nem volt színelve a gonosznak és *Boccacio*, vagy *Michelet* nem lehet krónikása az ott lezajlott eseményeknek. A konfliktus egyetlen oka az, hogy a *Marienthal* apácák a saját maguk felfogása szerint kívánják gyakorolni *Szent Teréz* parancsait és nem akarják elismerni sem a *strassburgi* érsek, sem a szentszék magyarázatait. A zárda immár harminc év óta áll harcban az érsekséggel, amelynek nem ismerték el a tekintélyét. Így többször megtörtént, hogy a zárda érkező prelátnak parancsainak ellenszereget, több prelátnak egyszerűen kiutasítottak a zárdából. A főnöknök végül még a gyóntatóatvákat sem engedték be a kolostorba.

Az amugy is szigorú kemény rendi szabályoknak nagyon pontos és tulzott hevvel való megtartása, túlzás a vezeklésben, kegyetlen büntetések oda vezettek, hogy az apácák tömegesen bezedtek meg a zárdában. Ez volt az oka annak, hogy Rómából pápi küldöttek érkeztek a vizsgálat megindítására. Pénzkérdések is közbejártak a vizsgáló előidézésében. A zárdából kiűzött német és francia apácák visszakövetelték hozományaikát, de visszautasításban részesültek. A pápai kiküldöttek követelték a rend szabályainak enyhítését. De ellentállásra találtak. Az apácák vonakodnak húst enni: az egész zárdában nincs egy szék sem, a zárda lakói csak a sarkukra ülhetnek. Erre kimondták ellenük a legszigorubb egyházi fenyték alkalmazását és még a *Marienthal* levélhordót is arra akarták rábírni, hogy ne hordja többé a zárdába a leveleket. De itt ellentállásra találtak. Egyébként is egész *Marienthal* az apácák pártján van. Elzász legelőkelőbb családjai képviselve vannak a zárdában és az ellenszegülő apácákat támogatják. Pedig csak nemrég történt, hogy egy *strassburgi* fiatal urileány elhagyta a zárdát és aggasztóan kimerült állapotban tért vissza családjá-

hoz. A *Marienthal* társalgó falain a következő mondat olvasható: „A fájdalom nélküli halál öröme megéri az örömnélküli élet fájdalmát.”

A kávéházi és vendéglői árak

Dr. Robu János polgármester átiratban felhívta az árnegállapító bizottságot, hogy holnap délután három órakor a vendéglősök és kávéosok megbízottainak bevonásával a városháza tanácstermében gyűlést tartson. A bizottság az élő jószág és nyersanyagok árának figyelembe vételével javaslatot tesz a polgármesternek a kávéházi és vendéglői árak megállapítására vonatkozólag. Itt említjük meg, hogy az *Aradi Vendéglősök* és *Kávéosok* Ipartársulatának küldöttsége nem azért kérte az árak emelését, mert a döntőbírószág szerint a kiszolgáló személyzet percentageális jövedelme magasabb lett, hanem utalt a nyersanyagok megdrágulására, ugyszintén az üzemi költségek (viz, villany-díjak, fűtés stb.) emelkedésére, továbbá a horribilis adókra, valamint figyelembe véve azt a körülményt, hogy az I. osztályu üzleteknél magas igényeket támasztanak, kérték a polgármestert, hogy vegye revízió alá a jelenlegi árakat és azokat a mai viszonyokhoz mérten rendezze.

Mozi.

* **A mozgóképszínházak műsora.** Február hó 12-én az *Apollóban*: **Vissza a legyházba!** Társadalmi dráma. — Az *Uránában*: **James Morisson kalandja.** Társadalmi dráma.

* **Vissza a legyházba!** *Olaf Föns*, az ismert és kiváló tehetségű dán színész, aki most egy német filmgyár stábjára arat esterőlestere nagy sikert az *Apolló* színházban. A közönség ujongó örömmel fogadta régi ismerősét, *Olaf Föns* akinek művészi kvalitásai, amióta nem láttuk őt, csiszolódtak. Döbbenetes realizmussal játsza meg egy nagyratörő, szívnélküli ember lelki összeomlását. Egy világ omlik össze körülötte s szeméi nem látnak mást négy fehérre meszelt falnál. Olyan tragikus fájdalmat sugárzik a mélységbe zuhant *Gerner* arca, hogy minden bűnén keresztül is szájalmat érzünk iránta. A dráma meszeszövésének ez csak egy karmokolt jelenete, míg az egész történet elejétől végig a hasonlóan érdekesítő és izgalmas jelenetek láncolatából áll. A művészi rendezésű filmet még szombaton és vasárnap vetíti az *Apolló*.

James Morisson kalandja — az *Uránában*. Szombaton mutatja be utóljára azt a nagykonceptióju bűnügyi drámát, amellyel az előbbi két napon páratlan sikert aratott. A dráma cselekménye mindvégig lekötöi érdeklődésünket. *James Morisson* mérnököt ellenségei koholt vádakkal a száműzetésben élő feigyencek közé juttatják. *James Morisson* azonban az életnek e sivár szigetéről rendkívül izgalmas körülmények között megmenekül és most már ő sujt le ellenfeleire, akik a maguk által szolt verembe zuhannak. Megindítóan szép jelenetekben bővelkedik ez a nagyszabású kép, amelynek szereplői bravuros munkát végeznek. A film rendezése különös figyelmet érdemel. A tengeri tájak mély hatást hagynak a közönségen.

Apró hirdetések

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számoljuk.
 Minden szó hirdetéséi ára 75 bani.
 Vastagabb betűkkel 1 lei 50 bani.
 A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.
 Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk le.
 Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
 A legkisebb hirdetés ára 10 szölg 7 lei 50 bani.
 A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Alkalmazás.

NEGY KÖZÉPISKOLÁT végzett jó írásu fiatalember, gyakorlatnokul azonnal felvételt. Ajánlatok „Kezdő” jellegre a kiadóba intézendők. 2000

DIVATOS szabást, varrást tökéletesen tudó fehérnemű varrókat keresek. Cim a kiadóban. 675

NYAKKENDŐK újalakítását, valamint harisnyák talpalását (klinika) jutányos ár mellett vállalja, Bitter Mariska, Piața Catedralei (Tökölj-tér) 5a) szám. 559

JÓMEGJELENESŰ intelligens ügynökök közszükségleti tömegcikk eladására felvételt. Ajánlatokat Wallinger hirdetőjében „Tömegcikk” jellegre kérek. 10449

HÁZVEZETŐNŐNEK vidékre menne fiatal, intelligens özvegyasszony. Cim: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 10449

INTELLIGENS LEANY házi teendőkre két tagu családhoz ajánlkozik 15-éve. Cimeket a kiadóba kér. 567

TORNYAI HANGYA SZÖVETKEZET mielőbbi belépésre kellő készpénz a óvásokkal rendelkező bolt és kocsmakezelőt keres. Fizetés megegyezés szerint. Ajánlatok a szövetséget igazgatóságához Tornyara kiüldendők. 569

KIFUTÓ FIÚ, 16 fizetéssel nyomdánkban alkalmazást nyer.

Lakás.

EGY BÜTORÓZOTT SZOBA kladó Edelspacher-utca 12. 560

Vétel és eladás.

URISZOBA BÉRENDEZÉS, börgarnitúra íróasztal, nagytrükrös szekrény, salontükrös, szönyegek, csillár, egyszemélyes világos háló, Sezon mokkettel, hármas Wertheim pénzszekrény, írásgépet ebédlobutor, stb. eladók. Kertész kereskedő, vasut mellett. 566

ZONGORA, szalóngarnitúra, két tejszó kecske eladó. Cim: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca 10449

MESTER HEGEDŐ jutányosan eladó. Str. Cosbuc (Wesselenyi-u.) 51. 570

BIZOMÁNYBA veszek régi és modern porcellánokat, festményeket, ékszert. Al-lendő kiállítás „Salon Artistique”, Bul. Regina Maria (Andrássy-tér) 21. 10621

MASZNALT OLOM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban.

Üzletek.

ELADÓ Fehér-féle éjjeli mulató Három veréb-utca 1. 509

JÓFORGALMU élelmiszerüzlet betegség miatt eladó. Cim: Hindenburg-ut 21. sz. Leinigen-utcai sarkon. 564

Különféle.

KI UTAZIK BUCURESTIBE? Költségeihez hozzájárulnék. Aradi Olajmalom 558

Békacomb és esiga a Ritzben.

BUDAPEST. Mint a hónap vége felé rendszerint, úgy most is erősen csökken a forgalom a pesti vásárcsarnokban és a piacokon, ennek azonban kevés nyoma látszik a kiirt árákon. A közönség már régen elszokott attól, hogy a kereslet és kínálat szabályozza az árakat. Olcsóbodást egyedül a baromfi piacokon lehetett tapasztalni, azonban ennek is az enyhé időjárás az oka. E héten különösen nyul érkezett nagy mennyiségben, valóságos garmadával hevernek az üveges szemű lapsifülesek az egyik bódé előtt, azonban vevő nem igen akad, talán épen azért, mert szokatlanul olcsón, 170 koronáért kínálják bőrrel együtt a nyulakat és egyedül a bőr — mint a jól lápiák árusítónk állítja — „50 forintot” ér meg. (?) Ugyancsak „olcsón” kínálják a vágott poulardot: 80 koronáért kilogrammjáért. Azonban ez iránt az „olcsó” hus iránt is gyanakvással viseltetik a közönség. Az élő jószág már drágább, rántani való csirkének 120—150, sütnivalónak 150—220 korona párja, míg a liba kiúja 150 koronáért kapható. Pácán is van, darabonként 200, gyöngytyuk 130 koronáért. A tojás iránt bámulatos módon csökkent a kereslet, bár 420 koronáért (két tojás tehát 1 leu) és ennél olcsóbban is kapható. A felhozatal talán nem is hűtt jelentékenyen, a

készletek azonban bőségesen fedezik a szükségletet.

A tejtermék-árusoknál a finom falatok szomorú kontrasztja gyanánt hatalmas tömbökben sárgállik a száznegyven koronás margarin, nemrégiben még vaját lehetett kapni ezért a pénzért.

A henteseknél még mindig óriási elfádatlan készletek vannak, az árak azonban alig mutatnak hajlandóságot a csökkenésre. Sertéshus ma is 120—140 koronára volt. A marhahús is csak a gazdagok fényüzése, mert 80—116 koronát még hetenként egyszer is alig adhat ki a középosztály egy kiló marhahúserért.

Míg egyrészt a mindennapi élelmet is alig tudja megszerezni magának a csökkent vásárlóerejű közönség, másrészt gondoskodnak a csarnokban az ilyen-cékről is. Hatalmas táiban ezüstszinben sorakoznak egymás mellé a tisztított békacombok és 5 koronáért darabonként juthatnak hozzá azok, kik az ilyen-fajta inyencfalatokat szeretik. Magánosok alig vásárolják, inkább a nagyobb szállók keresik s a Ritz, Hungária és Bristol, valamint a többi nagy szállók, hol nagy számban fordulnak meg idegenek, naponta vásárolnak békacombot, valamint éticsigát is, mely 120 koronáért kapható darabonként.

Felekezeti tanároknak

nem kell vizsgáznok.

Közöltük annak idején, hogy a közoktatásügyi államtitkárság rendelkezett ki, amely az összes felekezeti tanárokat és tanítókat, akik az elmúlt nyáron az állam által rendezett tanfolyamon részt nem vettek, arra kötelezte, hogy a jelzett tanfolyam tantárgyaiból meghatározott időn belül vizsgát tegyenek. Ezt az intézkedést az iskolafentartó egyházi hatóságok sérelmezték és illetékes helyen kérték a rendelet hatályon kívül helyezését. Most eljűről (Koloszváról) azt jelentik, hogy a kultuszállamtitkárság a felekezeti tanárok és tanítók vizsgájára vonatkozó rendeletet hatályon kívül helyezte és eltekint attól, hogy a felekezeti tanárok és tanítók vizsgát tegyenek.

A szerkesztésért
KÁROLY JÓZSEF
 felel.

NYILTTÉR.

Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejtethetetlen jó forjalm, illetőleg édesapánk

Tárfrov József

börkereskedő és a csizmakészítő ipartársulat elnökeinek

temetésén résztvettek, ravatalára köszönet helyezett, vigasztalásaikkal nekünk óráinkban felkorezték és úgy az aradi ipartestületnek, mint a csizmakészítő ipartársulatnak, valamint a börkereskedőknek és cipésziparosoknak, nemkülönben boldogult férjem nagyszámú barátainak a részvét megosztásáért fogadják ezuton halás szívünkből jövő köszönetünket.

Egyben köszönetünket fejezzük ki a „Kamerung” asztaltársaságnak, a sírra helyezett koszoruért és a temetésen való szíves megjelenésüért.

Végül köszönetünket tolmácsoljuk Szabó Ferenc urnak, kedves halottnak sirjánál megtartott buosztatásáért, mely szívünkben örökké maradó emlék lesz.

Arad, 1921. február 9. 10587

Özv. Tárfrov Józsefné
 szül. Gönczö Teréz és gyermekei.

APRÓHIRDETÉSEKET az Aradi Közlöny részére felvesz Wallinger István hirdetésfelvételi irodája Lázár Vilmos-utca, Kleim I. hirdetés és hírlap irodája Strada Romanului (Zrinyi-u.) és Maand. Bulevardul Regele Ferdinand I (Boros Béni-tér) 15. szám alatti papírüzlete.

Teljesen új

nagyobb üzemhez alkalmas szódavíz és krakkeidli gyártó gépek (üvegekkel), más vállalat miatt eladó. Bővebbet Wallinger hirdetőjében Lázár-utca (Földes patika kapujával szemben). 10449

Pályázati hirdetmény

Aljegyző Kerülos (Aradmegye) községnél kedvező feltételek mellett alkalmazást nyer. 573

Szombaton este

nagy disznótóros vacsora lesz a csinosan berendezett „DEMOKRATA” vendéglő és kávéházban. Minden nap izletes hideg és meleg étel. Biztonságos, tiszta, tányér nélküli borok kaphatók, ingyenes kiszolgálás mellett. Esténként előrendelhető cigányzene! Családias jellegű szórakozóhely. Szíves pártfogást kér Orbán József, a „Fehér Kereszt” kávéház volt főpincése. 10449

1352—1921. absz.

HIRDETMENY.

Felhívatom mindazok az adózók, kik a folyó évi 1. adórészletet, valamint esedékessé vált adó, hadmentességi díj, községi adó, utadó, szárazéri költség, ipartestületi díj, telekértékdó, csalornadó, egyházi adó, tartozásaikat be nem fizették, hogy tartozásaikat folyó hó 15-ig annál is inkább fizessék be, mert ellenesetben tartozásaikat a késedelmi kamat és végrehajtási díjak felszámításával fogják fölük behajtani. Arad, 1921. február hó 10-én.

Szofika,
 adóhivatali főnök.

ÁTALAKÍTÁS MIATT ELADÓ:

Esztergápadok, nyomópadok, golyósprések, transmissiók, benzínmotor, stancák, kéziszerszámok, rézcső, huzott-rézrudak, rézlemezek, fehérbádóg, szerszámok, csiszológépek, galvanizáló berendezés, vegyszerek, munkapadok, bádogos gépek és szerszámok, formázószekrények, gra-phittégelyek, satuk, villanymotorok stb. Értekezni lehet Strada Colonel Pirici (Vörösmarthy-utca) 3. Villamossági üzletben, ugyanott bulorvasalások mélyen leszállított árban kaphatók. 531

Jombart Lajos ur gazdaságából elvállaltam az egyedárusítást **a kitűnő „FISKUTI-esemege sajtjának**, mely üzletemben mai naptól kezdve kicsinyben és nagyban kapható.

Iuliu Fejér Gyula
 fűszerkereskedésében. 548

173—921.

HIRDETMENY.

Siria község „Mozi” joga nyilvános árverésen 10 évre bérbeadódik. Az árverés 1921. évi február hó 20-án délelőtt 10 órakor a község házaán lesz megtartva.

Kikiáltási ár 3000 Lei.
 Feltételek a hivatalos órák alatt minden nap délelőtt 8—12 megtekinthetők a főjegyzői irodában.
 Siria, 1921. február 8.

361

Eltérőadás.

Kocka cukor
24 Lei kgrja
Darvas - cégénél

Str. Horia (Széchenyi-u.) 1.

AZ „ARADI KÖZLÖNY”

1921-től naponta 6 oldalon jelenik meg.

AZ „ARADI KÖZLÖNY”

Erdély magyarságának legelterjedtebb napilapja.

AZ „ARADI KÖZLÖNY”

Tudóstítással megbízhatók. Brodetti, bé, kimerítő táv-íratokat hoz a világ minden részéből.

Előfizetési árai mérsékeltek:

Egy évre helyben és vidéken	180 Lei.
Fel	90 „
Negyed	45 „
Egy hóra	15 „
Egyes szám ára	1 „

Legjobb hirde-
 tési organum!